

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Чопик Юрій Євгенович, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Львівський Національний Університет ім. І. Франка за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, та регіональні студії»; виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Міжнародні економічні відносини».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.129 створена згідно наказу ректора Західноукраїнського національного університету № 407 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (№10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

– Роман ЗВАРИЧ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Рецензентів:

– Богдана ШУЛЮК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету;

– Володимир ГОРИН, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету.

Офіційних опонентів:

– Олена БОРЗЕНКО, доктор економічних наук, професор, завідувач сектору міжнародних фінансових досліджень Державної установи «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України»;

– Ольга НЕСТОР, кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики Державної установи «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього Національної академії наук України».

на засіданні 11 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 – Міжнародні відносини Чопику Юрію Євгеновичу на підставі публічного захисту дисертації на тему «План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога» за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Олена СОХАЦЬКА, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, викладені в дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності та обґрунтованості отриманих результатів кваліфікаційної роботи, були застосовані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота виконана українською мовою.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розвитку теоретичних засад формування механізмів післявоєнної відбудови економіки України на основі залучення макроекономічної допомоги та зовнішніх інвестицій із урахуванням досвіду реалізації Плану Маршалла щодо відновлення економіки Західної Німеччини та сучасних умов міжнародного економічного середовища.

Наукові результати, що визначають наукову новизну дослідження, полягають у такому:

вперше:

– обґрунтовано та емпірично підтверджено гіпотезу про можливість застосування ключових підходів Плану Маршалла до повоєнної відбудови України через контроль динаміки відновлення та нарощування економічного та військового потенціалу (ВВП, рівня безробіття, втрат людського капіталу, інфраструктурних і територіальних збитків) шляхом створення прозорого механізму підзвітності використання макроекономічної допомоги та інвестицій в умовах масштабної зовнішньої підтримки;

удосконалено:

– поняття «повоєнна відбудова», яке на відміну від позицій інших авторів визначено як комплексний процес економічного, інституційного та безпекового відновлення держави після завершення масштабного воєнного конфлікту або під час нього, що передбачає не лише фізичну реконструкцію зруйнованої інфраструктури, але й стабілізацію макроекономічного середовища, відновлення людського капіталу, модернізацію економіки, залучення міжнародної макроекономічної допомоги та іноземних інвестицій, а також інтеграцію держави у міжнародні економічні та безпекові структури з метою забезпечення довгострокового миру, стійкого економічного розвитку та підвищення національної конкурентоспроможності;

– принципи повоєнної відбудови, зокрема через включення принципу безпекової диверсифікації, що передбачає формування структури національної економіки, орієнтованої насамперед на стійкість і автономність у критичних секторах, а не на максимізацію економічної ефективності, з огляду на збереження загрози майбутньої агресії росії;

– підходи до адміністрування макроекономічної допомоги на етапі повоєнної відбудови, які, на відміну від наявних, поєднують зовнішній моніторинг з боку ключових партнерів із визначенням єдиного відповідального виконавчого органу в країні, що відновлюється, за умов прозорості, підзвітності та запровадження індикаторів моніторингу цілей відновлення і реформ; окремо визначено репарації від країни-агресора як додаткове джерело фінансування відбудови та обґрунтовано підходи до синхронізації відбудовчих процесів з євроінтеграційним курсом України;

– наукові підходи до побудови комплексної моделі повоєнного відновлення України, що інтегрує виміри макроекономічної підтримки, залучення інвестицій, безпекової стабілізації, міжнародної економіко-політичної та безпекової інтеграції, як взаємопов'язані умови сталого відновлення, зокрема удосконалено пропозиції щодо моделі відновлення оборонного та економічного потенціалу України через інтеграцію в євроатлантичну безпекову архітектуру як передумову довгострокового миру;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до систематизації повоєнних практик відбудови, після світових воєн і локальних конфліктів другої половини XX – початку XXI ст., зокрема виявлено спільні закономірності та умови успішного відновлення, що зберігають актуальність незалежно від специфіки конкретного конфлікту;

– теоретичне трактування Плану Маршалла як унікального набору компонентів: макрофінансової підтримки, інвестицій, інституційних реформ, та економічної інтеграції країн, що в сукупності забезпечили умови для сталого повоєнного відновлення Західної Німеччини та можуть слугувати концептуальною основою для формування сучасного підходу до відбудови України;

– наукові підходи до розуміння ролей акторів повоєнної відбудови, зокрема систематизовано функції міжнародних фінансових організацій, іноземних держав-партнерів та наднаціональних структур, держави, що відновлюється, приватного сектору, громадянського суспільства, та неурядових організацій у процесах відбудови, що дозволило сформулювати рекомендації щодо ефективної координації їх взаємодії;

– теоретичні положення щодо взаємозв'язку воєнних конфліктів та динаміки іноземних інвестицій, зокрема обґрунтовано, що збройні конфлікти суттєво знижують інвестиційну привабливість у короткостроковому горизонті, водночас повоєнний період

формує специфічні можливості для залучення ПІІ за умови відповідного інституційного та безпекового середовища;

– наукові підходи до визначення перспективних секторів і механізмів залучення прямих іноземних інвестицій в Україну на повоєнному етапі з урахуванням структурних втрат, потреб довгострокового зростання та євроінтеграційних процесів.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема виконана в межах науково-дослідної роботи «Трансформація бізнесу в умовах сталого розвитку глобальної економіки» (державний реєстраційний номер 0123U102609).

В частині структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, дисертація відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до здобувача ступеня доктора філософії, і є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання. У ході рецензування не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійний характер дослідження та дотримання норм академічної доброчесності.

Дисертаційна робота написана діловою українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 255 сторінок. Робота містить 2 таблиці, 46 рисунків, список використаних джерел налічує 310 найменувань, 9 додатків розміщено на 23 сторінках.

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України (одна з яких включена до міжнародної наукометричної бази даних Scopus), 1 стаття у міжнародному науковому виданні, що включене до наукометричної бази даних Scopus, а також 8 публікацій за матеріалами міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, у тому числі:

статті у наукових виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази даних Scopus:

1. Chopyk, Y., Sokhatska, O. Marshall Plan: geopolitical prerequisites and economic impact on the participating nations. *Journal of European Economy*. 2023. Vol. 22. № 2 (85). P. 210–231. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2023.02.210>

2. Gorokhova, T., Firstenko, O., Chopyk, Y., Voitsitska, K., Petrukha, N. Strategies for Ukraine's Post-War Economic Recovery within the Framework of Sustainable Development Goals. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*. 2025. Vol. 5. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v5.n01.pe03350>

статті у наукових фахових виданнях України:

3. Чопик Ю.Є. Основні гравці у сфері повоєнної відбудови країн. Київський економічний науковий журнал. 2024. Випуск № 5. С. 166–176. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-5-24>

4. Чопик Ю.Є. Економічні наслідки Другої світової війни для Німеччини. Причорноморські економічні студії. 2024. Випуск № 89. С. 88–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.89-15>

5. Чопик Ю.Є. Процес вступу України в ЄС у контексті майбутньої повоєнної відбудови. Економіка та суспільство. 2025. № 81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-175>

публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Чопик Ю.Є. Макроекономічна допомога колективного заходу Україні в умовах війни: перші підсумки. Восьмі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наукових праць. Тернопіль: ЗУНУ, 15 листопада 2022 р. С. 153–154. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/46261>

7. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Вартість війни: ефект торнадо. Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід:

матеріали XVI Міжнародної наукової конференції молодих учених і студентів. Тернопіль: ЗУНУ, 28 березня 2023 р. С. 134–136. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48962>

8. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Поточна відбудова українських міст як перший крок післявоєнного відновлення. III Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій». Свалява, 19–20 травня 2023 р. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48634>

9. Чопик Ю. Війна в Україні і повоєнне відновлення в міжнародних відносинах. IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах». 26 квітня 2024 р. URL: <http://umsf.dp.ua/2021-03-02-09-34-59/studentska-nauka/2-uncategorised/2833-%D1%88%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%86%D1%96>

10. Чопик Ю. Основні зовнішні актори у повоєнному відновленні. XVII Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». 26–27 березня 2024 р. С. 73–75. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50917>

11. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Прямі іноземні інвестиції в часи міжнародних криз. Міжнародна наукова конференція «Трансформація економічної системи в умовах сьогодення: процеси, стратегії, технології». Лейпциг, 30–31 травня 2024 р. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/477>

12. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Втрати людського капіталу під час широкомасштабних воєн: історія і сучасність. Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-економічна система національної економіки: тенденції та перспективи». Запоріжжя, 2–3 травня 2025 р. URL: <http://catalog.lihapres.eu/index.php/lihapres/catalog/view/398/12999/29185-1>

13. Чопик Ю.Є. Вплив повномасштабної війни на економіку України: падіння ВВП, інфляція та економічна нестабільність. Міжнародна науково-практична конференція «Ефективні механізми господарювання в контексті сучасної економічної теорії». Запоріжжя, 7–8 березня 2025 р. С. 237–239. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/48408/1/%D0%9A%D0%9F%D0%A3%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F7-8%20%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8F%202025.pdf>

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці і висловили зауваження:

Голова ради: **Роман ЗВАРИЧ**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету. Без зауважень.

Рецензент: **Богдана ШУЛЮК**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Модель фінансування відбудови зосереджена переважно на публічних джерелах – макроекономічній допомозі, репараціях, інвестиціях. Її доцільно було б доповнити аналізом механізмів публічно-приватного партнерства, які здатні залучити приватний капітал до відбудовчих проєктів і зменшити навантаження на бюджет.

2. У роботі докладно розглянуто зовнішні джерела фінансування, тоді як роль державного бюджету України та внутрішніх фіскальних інструментів у співфінансуванні відбудови окреслено побіжно. Уточнення цих компонентів посилює цілісність запропонованої моделі відбудови.

Рецензент: **Володимир ГОРИН**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Запропонована комплексна модель післявоєнної відбудови України (с. 122-123) ґрунтовно розкриває фінансові, інституційні та безпекові механізми відновлення, тоді як його соціально-демографічний вимір, зокрема повернення вимушено переміщених осіб та трудових мігрантів як чинник відбудови людського капіталу, згадується лише побіжно (с. 123) і не отримав такого ж рівня деталізації, як інші складові моделі. Розширення цього блоку конкретними механізмами стимулювання повернення трудових ресурсів, на наш погляд, підвищило б комплексність запропонованої моделі.

2. У роботі згадуються наявні ініціативи координації донорської допомоги, зокрема створена за рішенням G7 Українська Платформа Донорів, коаліція RISE Ukraine (с. 134-135), проте деталізованого авторського механізму координації дій зовнішніх учасників відбудови (донорів, міжнародних фінансових організацій, приватних інвесторів) у тексті не запропоновано. З огляду на задекларовану автором значну кількість акторів повоєнної відбудови, дослідження варто було доповнити конкретними пропозиціями щодо розподілу зон відповідальності між донорами та механізмів запобігання дублюванню допомоги.

Опонент: **Олена БОРЗЕНКО**, доктор економічних наук, професор, завідувач сектору міжнародних фінансових досліджень Державної установи «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». Зауваження:

1. У дисертації автором удосконалено понятійно-категоріальний апарат, зокрема авторське визначення «повоєнної відбудови». Водночас у тексті роботи паралельно вживаються терміни «повоєнна відбудова» і «післявоєнна відбудова», а також «відбудова» і «відновлення», які подекуди використовуються як взаємозамінні. Доцільно було б уніфікувати вживання цих понять або чіткіше розмежувати їх змістове наповнення, що підвищило б термінологічну послідовність викладу.

2. На рис. 22 (с. 107) одночасно поєднано показники повоєнної Німеччини та сучасної України. Задля забезпечення порівнянності та наочності даних доцільно було б відобразити ці масиви інформації на двох окремих графіках.

3. Запропонована автором комплексна модель повоєнного відновлення України має насамперед стратегічно-концептуальний характер. Її прикладну цінність можна було б додатково посилити доповненням кількісним сценарним моделюванням прогнозованих обсягів фінансування відбудови за окремими напрямками, що є перспективним напрямом для подальших наукових досліджень.

Опонент: **Ольга НЕСТОР**, кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики Державної установи «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього Національної академії наук України». Зауваження:

1. Запропонована модель повоєнного відновлення побудована переважно на загальнонаціональному рівні. Проте руйнування в Україні розподілені вкрай нерівномірно: прифронтові та деокуповані території, з одного боку, і відносно безпечні західні регіони, з іншого, перебувають у принципово різних стартових умовах. Видається доцільним чіткіше окреслити територіальний вимір відбудови та роль органів місцевого самоврядування і територіальних громад як самостійних акторів цього процесу.

2. Запропонована комплексна модель повоєнного відновлення описує архітектуру відбудови загалом, проте її часовий вимір окреслено недостатньо чітко. Доцільно було б розмежувати етапи короткострокової макроекономічної стабілізації, середньострокової відбудови інфраструктури та довгострокової структурної модернізації економіки, оскільки кожному з них притаманні різні інструменти фінансування та пріоритети. Така етапність підвищила б операційну придатність моделі.

3. З огляду на переважання графічного матеріалу (46 рисунків проти 2 таблиць) окремі компаративні масиви даних, зокрема результати зіставлення макроекономічних показників Німеччини та України, доцільно було б додатково подати у табличній формі, що полегшило б читачеві безпосереднє порівняння числових значень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.
«Утрималися» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Чопику Юрію Євгеновичу ступінь доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Роман ЗВАРИЧ